Финансијско рачуноводство

Др Бобана Чегар, доцент

РАЧУНОВОДСТВЕНА НАЧЕЛА

Шта су рачуноводствена начела?

Рачуноводствена начела су правила која треба поштовати да би се постигло јасно дефинисање рачуноводствених категорија

ИМОВИНА	ОБАВЕЗЕ	КАПИТАЛ	ПРИХОДИ	РАСХОДИ

Биланс стања

Биланс успјеха

Шта су рачуноводствена начела?

Коју имовину обухвата рачуноводство?

Како се исказује вриједност рачуноводствених категорија?

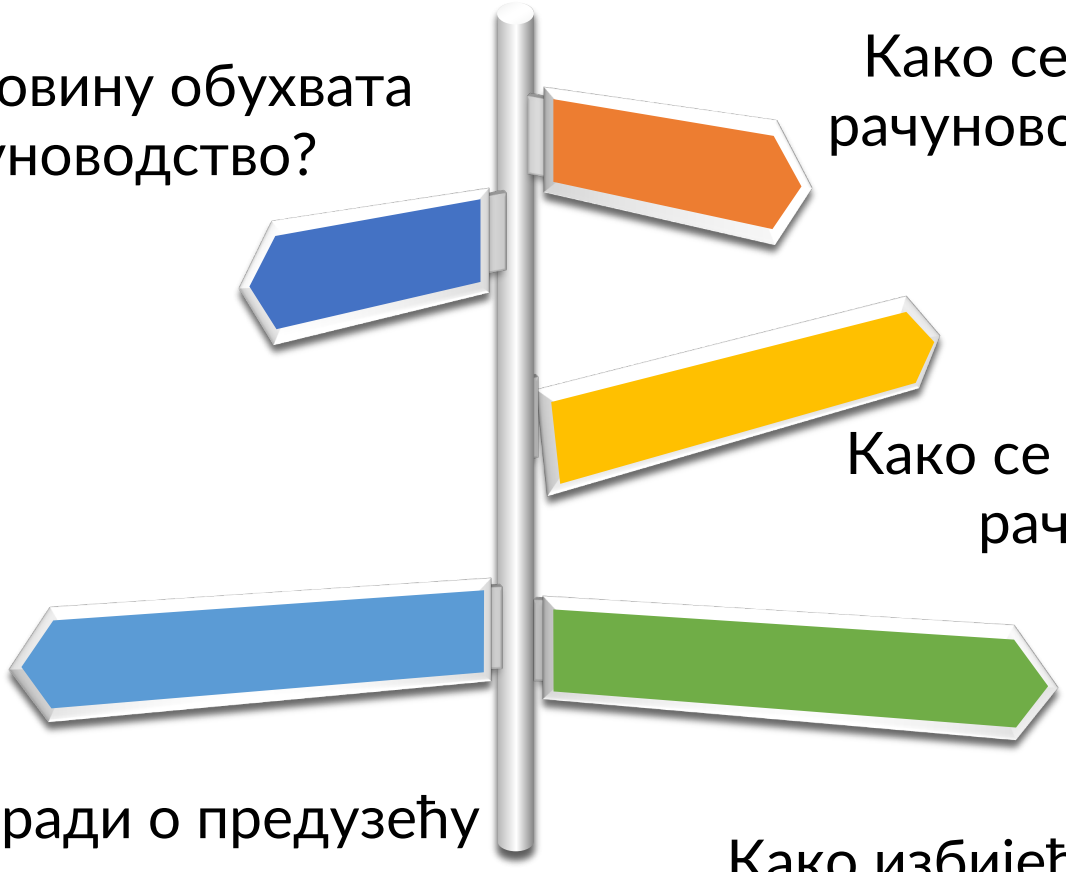

Како се утврђује вриједност рачуноводствених категорија?

Да ли се ради о предузећу које континуирано послује?

Како избијећи прецијењивање имовине и резултата?

Шта су рачуноводствена начела?

Начело настанка пословног догађаја	Начело двостраног обухватања пословних промјена	Начело пословне јединице	Начело континуитета пословања
Начело новчаног мјерила	Начело историјског трошка	Начело узрочности	Начело опрезности
	Начело појединачне процјене	Начело идентитета биланса	

Начело настанка пословног догађаја

- **Обрачунска (акруална) основа**

Сви пословни догађаји, односно све економске промјене, треба евидентирати под датумом њиховог настанка, без обзира да ли је тог дана извршено плаћање повезано са тим догађајем (промјеном)

- **Готовинска основа**

Начело двостраног обухватања пословних промјена

Промјене које се догађају на имовини предузећа током пословања, а које утичу на промјене у висини и/или структури те имовине означавају се као економске промјене

Еквивалентне пословне промјене

!

1. Повећање активе, повећање пасиве
2. Смањење активе, смањење пасиве
3. Промјене само у оквиру активе
4. Промјене само у оквиру пасиве

Начело двостраног обухватања пословних промјена

1. Смањење имовине уз настанак расхода
2. Настанак расхода уз повећање обавеза
3. Повећање имовине уз настанак прихода
4. Настанак прихода уз смањење обавеза

Нееквивалентне пословне промјене !

Имовина = Обавезе + Властити капитал + Приходи - Расходи

Начело пословне јединице

- Имовину уложену у предузеће треба посматрати одвојено од остале имовине власника и повјерилаца
- Успијешност управљања и коришћења те имовине мјери се и контролише висином оствареног периодичног резултата

Однос пословне јединице и рачуноводствене цјелине

Једна пословна јединица = Једна рачуноводствена цјелина	Једна пословна јединица укључује више рачуноводствени цјелина	Више пословних јединица чини једну рачуноводствену цјелину

Начело континуитета пословања

Going concern

Обављање једног специфичног пословног подухвата

Зашто је основана пословна јединица?

Неограничено, континуирано трајање

Утврђивање тоталног резултата након окончања пословног подухвата

Утврђивање периодичног резултата

Вредновање имовине према историјском трошку

Рентабилност пословања, ликвидност и солвентност

Начело новчаног мјерила

Исказивање свих рачуноводствених категорија у новцу

Свођење хетерогених величина на заједнички именитељ

Новчана јединица у којој се воде књиге и састављају извјештаји означава се као валута за презентацију. Уобичајено је то валута државе у којој предузеће има сједиште (тзв. функционална валута)

Основна претпоставка – стабилност новчане јединице

Да ли је ова претпоставка стално испуњена?

Начело историјског трошка

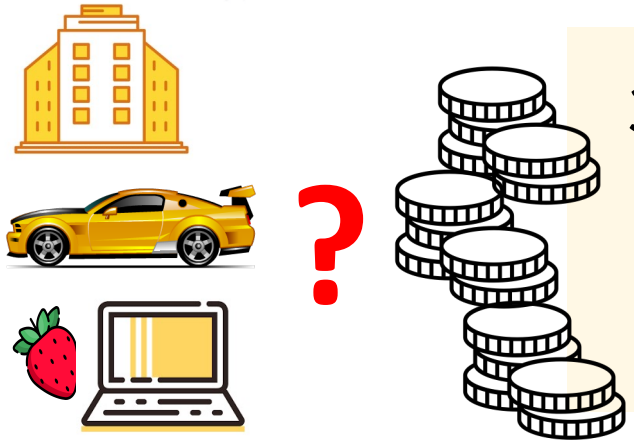

Захтијев да се имовина исказује у висини новчаног издатка учињеног ради њеног стицања, а обавезе у износима који су примљени у замјену за те обавезе

ИМОВИНА	ОБАВЕЗЕ	ПРИХОДИ	РАСХОДИ
Набавна вриједност или цијена коштања	Набавна вриједност	Продајна вриједност (или као добици)	Набавна вриједност или цијена коштања

Начело историјског трошка

? ? ?

Набавна вриједност / цијена коштања

Дневна вриједност имовина

Да ли су и у којој мјери ове вриједности једнаке?

Да ли то смањује исказну моћ биланса?

Зашто се није одустало од начела историјског трошка?

Да ли се за неке облике имовине ипак користи дневна (фер) вриједност?

Фер вриједност *је вриједност која се утврди у трансакцији између вољних и обавијештених страна, а сама трансакција је независна*

Начело узрочности

Going concern

Утврђивање периодичног резултата

Приходи настали у току периода

-

Расходи настали у току периода

=

Периодични резултат

Начело узрочности

ПРИХОДИ		РАСХОДИ
Повећање економских користи у виду повећања имовине или смањења обавеза које се може поуздано измијерити. Приходи доприносе повећању нето имовине	>	Смањење економских користи повезаних са смањењем имовине или повећањем обавеза које се поуздано може измијерити. Они утичу на смањење нето имовине
	<	
	=	

Приходи > Расходи ⟶ Добитак

Приходи > Расходи ⟶ Губитак

Начело узрочности

Да ли су приходи увијек наплаћени?

1. Приход и прилив у истом периоду

2. Приход сада, наплата касније Потраживање

3. Прилив сада, а приход касније Обавеза

Да ли су расходи увијек плаћени?

1. Расход и одлив у истом периоду

2. Расход сада, одлив касније Обавеза

3. Одлив сада, расход касније Потраживање

Начело узрочности налаже да приходи и расходи буду додијељени периодима у којима су настали, без обзира да су приходи наплаћени или расходи плаћени

Начело опрезности

Опрезно вредновање имовине предузећа и периодичног резултата, због заштите интереса и кредитора и власника

max

Набавна вриједност (цијена коштања) је горња граница за процијењивање активе

Набавна вриједност је доња граница за процијењивање обавеза

min

ИМОВИНА се вреднује по принципу ниже вриједности – ако су на дан биланса тржишне цијене ниже, имовину треба исказати по нижим цијенама

ОБАВЕЗЕ се вреднује по принципу више вриједности – ако је на дан биланса за измирење обавеза потребно платити већи износ, обавеза се билансира по том вишем износу

Начело опрезности

ПРИНЦИП РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Признају се само они добици и губици који су тржишно верификовани

? *Предузеће има залихе чија је набавна вриједност 100 КМ, али се на тржишту могу продати за 120 КМ. Да ли се 20 КМ може третирати као добитак?*

ПРИНЦИП ИМПАРИТЕТА

Признавање губитака се врши у тренутку њиховог настанка, чак и ако нису тржишно верификовани

? *Предузеће има потраживања у износу од 100 КМ, али дужни може да плати само 60 КМ. Да ли се 40 КМ третира као губитак?*

Вредновањем активе по нижој
и обавеза по вишој вриједности у односу на набавну вриједност (или цијену коштања) обезбијеђује се опрезно одмјеравање висине нето имовине

** Начело опрезности се примијењује онда када се вредновање имовине и обавеза врши по историјском трошку*

Начело појединачне процјене

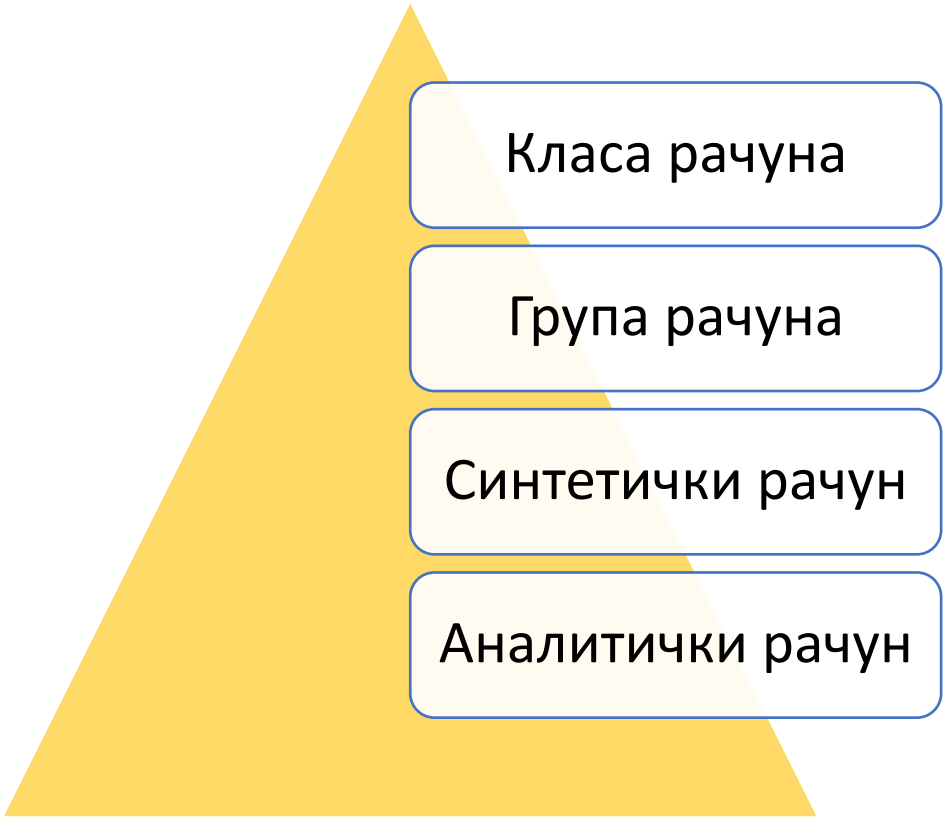

Све рачуноводствене категорије рашчлањују се и прате аналитички по појединачним елементима (дијеловима)

Колико детаљно се врши рашчлањивање?

Начело идентитета биланса

Биланс стања
31.12.2021.

АКТИВА	**100.000**
Стална имовина	60.000
…	
…	
Текућа	40.000
ПАСИВА	**100.000**
Властити капитал	70.000
…	
Обавезе	30.000
….	

=

Биланс стања
01.01.2022.

АКТИВА	**100.000**
Стална имовина	60.000
…	
…	
Текућа	40.000
ПАСИВА	**100.000**
Властити капитал	70.000
…	
Обавезе	30.000
….	

Почетни биланс (биланс отварања) по својој форми и садржини у потпуности треба да одговара закључном билансу, односно билансу сачињеном на дан када је окончан претходни период